

Bilag til beretn. over Mindretalsproblematikken

slesvig, der ikke så meget ved objektive kendetegn adskiller sig fra flertallet, men som på subjektivt grundlag kan siges at høre til en anden nation.

Bestræbelserne inden for Europarådet på at udbygge beskyttelsen af nationale mindretal er fortsat bl.a. i form af et udvalgsarbejde, der blev igangsat i 1971 med henblik på at udarbejde en tillægsprotokol til Menneskerettighedskonventionen. Når dette arbejde ikke bar frugt, skyldtes det ikke mindst principiel uenighed mellem medlemslandene om definitionen af nationale mindretal. Europarådets arbejde på dette område har dog ikke været uden resultater. I 1992 vedtoges en konvention om regionale sprog eller mindretalssprog og i 1994 en rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal.

Denne konvention udgør det første internationale, juridisk bindende instrument, der er udarbejdet med henblik på den generelle beskyttelse af nationale mindretal. Den betegner dermed en videreudvikling af CSCE-dokumenterne, herunder København-dokumentet fra 1990, hvorpå rammekonventionen i betydelig grad baserer sig. Konventionen, der også vil stå åben for undertegnelse af lande, der ikke er medlemmer af Europarådet, er udformet som en rammekonvention, der giver staterne en vis margin med hensyn til, hvordan principperne skal udmøntes i praksis. Det er også værd at notere, at konventionen ikke indeholder nogen definition af begrebet »nationalt mindretal«. Konventionens gennemførelse vil blive overvåget af Europarådets Ministerkomité, der skal bistås af en særlig rådgivende komité. Som en opfølgingsmekanisme er det fastsat, at staterne inden et år efter, at konventionen er trådt i kraft for deres vedkommende, skal sende en rapport til Europarådets generalsekretær om de lovgivningsmæssige og andre foranstaltninger, de har taget for at gennemføre konventionen. Forskellige mindretalsorganisationer (NGO'er) har vist interesse for at blive knyttet til arbejdet i den nævnte rådgivende komité.

Ligesom de øvrige vestlige organisationer er Europarådet ved at åbne sig for de tidligere kommunistiske lande i Central- og Østeuropa, hvoraf en række allerede har opnået medlemskab. Man har talt om, at det trods alt lettere opnåelige medlemskab af Europarådet blev betragtet som en første station på vejen til integration i de vestlige samarbejdsstrukturer, her-

under ikke mindst EU. I nærværende sammenhæng skal fremhæves betydningen af, at kandidatlandene underkastes en nøje vurdering af, hvorvidt de lever op til Europarådets standarder, f.eks. på menneskerettighedsområdet i bred forstand. Sådanne anerkendelsesprocedurer udgør formentlig et af de mest virksomme instrumenter med henblik på at presse landene til at gennemføre forbedringer på mindretalsområdet.

CSCE-processen, nu OSCE, udgør ikke mindst på grund af den brede deltagerkreds et særlig interessant perspektiv med henblik på drøftelsen af mindretalsspørgsmål. Allerede med Helsingfors-slutakten af 1. august 1975 blev der formuleret og vedtaget en bestemmelse om beskyttelse af nationale mindretal. Bestemmelsen, der er indeholdt i slutaktens princip VII, lyder:

»De deltagende stater, på hvis territorium der findes nationale mindretal, vil respektere retten for personer, der tilhører sådanne mindretal, til lighed for loven, vil tilstå dem fuld mulighed for faktisk at nyde godt af menneskerettighederne og de fundamentale frihedsrettigheder og vil på denne måde beskytte deres berettigede interesser på dette område.«

Mindretalsspørgsmål har løbende været behandlet i CSCE-sammenhæng. Men der er grund til at erindre om de helt forskellige tilgange til dette spørgsmål, som udgjordes af henholdsvis den sovjetiske opfattelse, jf. herom i de medfølgende responsa, og den vestlige, grundlæggende individorienterede opfattelse. Med afslutningen af den kolde krig åbnede der sig nye perspektiver for CSCE også på menneskerettighedsområdet i bred forstand, herunder vedrørende mindretalsspørgsmål. Slutdokumentet af 15. januar 1989 fra CSCE-opfølgingsmødet i Wien pålægger staterne:

»... at beskytte og tilvejebringe betingelserne for at fremme den etniske, kulturelle, sproglige og religiøse identitet af nationale mindretal på deres territorium. De vil respektere, at personer, der tilhører sådanne mindretal, frit udøver deres rettigheder og vil sikre dem fuld ligestilling med andre.«

De nationale mindretal er her kvalificeret